

מדד חדש בהזנת הבקר?

הקדמה

(1) לא בכל המשקים מקיימים קבוצות-הזנה אחידות במידה האפשרית, ובאותם העדרים שמ"סווגים את הפרות לקבוצות — לא קשה כל עיקר לגלות בקרב הקבוצה הפרשים ניכרים ברמות ההנבה; (2) אין מקפידים על הגשת תוספות המזון בצורה מסודרת, ואין כל ביטחון שהפרה הזקוקה לתוספת, אמנם נהנית ממנה, כיוון שהמזונות מוגשים בסיטונות, וכל דאלים גבר; (3) כמות המ"מ שמחלקים אינה נשקלת ואינה נמדדת ובמשקים מסויימים מאפשרים אף גישה חופשית למיכל המ"מ, או שמחלקים אותו מעגלות אוטומטיות וכלים אחרים, ללא הקפדה על דיוק בחלוקה. כן מזלזלים בהתאמת תכולת החלבון במנת-המזון, ולא איכפת להם לאותם הבוקרים להשתמש בתערובות מ"מ עשירות יותר; על-המידה בחלבון שהן, כידוע, יקרות יותר;

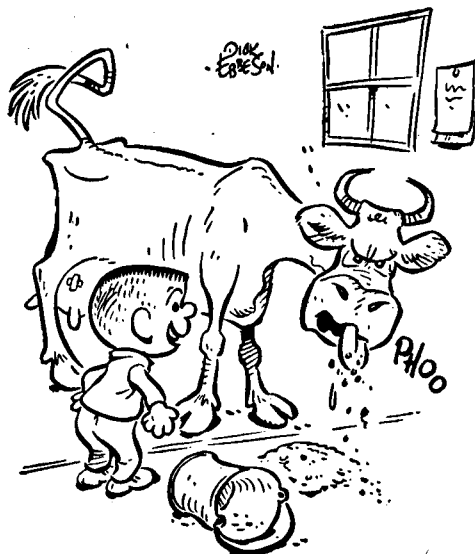
בחוברת 98 של "משק הבקר והחלב" יצא י. פלס בקריאה לפתח מדד חדש בהזנת הבקר, שיאפשר שימוש במחשבים, וכתוצאה מזה יושג ייעול הענף במשקים מפגרים, תירב תנובת העדר, וריווחיותו תשופר. עלי לציין שי. פלס שם את מבטחו בתרופה שאינה מצוייה כל עי"קר, והוא אף טועה בהטילו את האשם בפיגורם של עדרים מסויימים בתסרונו של "מדד חדש" בהזנה. להלן אתעכב על אי-אלו בעיות, אשר לדעתי פתרון קודם לפתרון בעיית המדד החדש.

מה הן הסיבות לשוני בריווחיות ובתנובה? יש להודות שבדרך כלל התקדם היידע בגי"דול הבקר, בהזנתו וכו', אבל על אף כל זאת אסור להתעלם מהעובדה שהגורם העיקרי זה קובע בהצלחת הענף הינו העובד, המזין את פרותיו ומטפל בהן! נסתכל בעיניים פקוחות במצב: בכל המשקים שלנו משתמשים באותם המזונות, בין משקים ובין מזונות מרוכזים; הפרות עצמן — מוצאן מאותם הפרים; השיכון הינו זהה כמעט ברוב המשקים, וכן אין להניח שתנאי האקלים באזורי הארץ השונים עשויים להוות גורמים מכריעים ברמות ההנבה ובריווחיות, ואף על פי כן הננו עדים להבדלים בולטיים למדי בין העדרים! ארשה לעצמי, איפוא, להסיק את המסקנה שאת אי-ההצלחה פה ושם יש לתלות קודם-כל באירגון הלקוי של העבודה, במימשק גרוע, ונגיד בפשטות — ברפתנים או בוקרים שאינם מגלים ענין, מסירות התמדה בענף.

מלים אחרות על ביצוע ההזנה

תהיה שיטת ההזנה אשר תהיה (ולא חשוב איזהו ה"מדד" וכו') — עקרון ראשוני בהזנה הוא לספק לכל בהמה בצורה מתאימה את כמות המספוא לפי צרכיה ולהקפיד על כך שהמזונות יהיו מטיב מעולה. למעשה אין מגשימים זאת במשקים רבים ואצביע על אילו עובדות:

Bonnie

"Nothing but the best, Bonnie. That ration was formulated by a computer!"

„בונני, הרי זה מנה מצויינת — ממטבחן של המחשב האלקטרוני!“

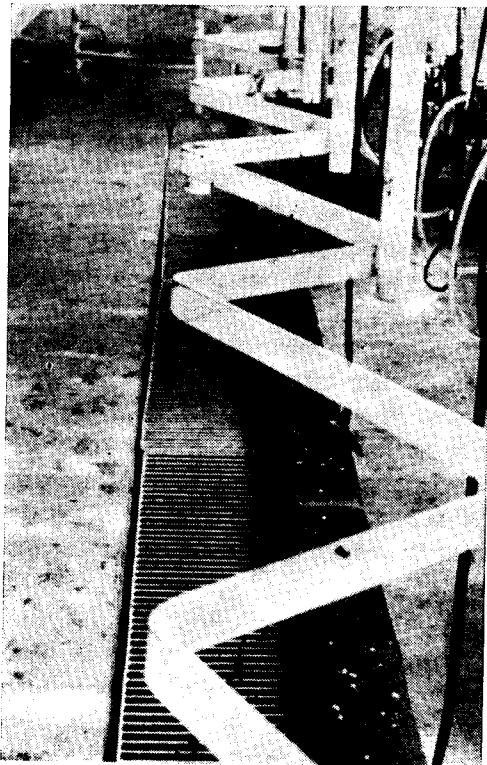
עתה ניטיב לעשות אם נקדיש את אמצעינו הד" לים לשיכלול הדברים שהם בהישג ידינו, אותם אפשר לבצע בכוחות העבודה (המקצועיים והמ"דעיים) המצומצמים שלנו.

סיכום

פיתוח מדד חדש להזנת הבקר לא יפתור את בעיות הריווחיות בענף ורמת ההנבה. ציינתי לעיל את הגורמים לפיגור בעדרים לא מעטים בתנאינו אנו, וכל עוד לא נתגבר על התקלות "הקטנות" האלה, לא יועילו לנו — לא תורות חדשות ולא ממדים חדשים.

בנימין לב

האגף לבעלי-חיים שה"מ

מכון חליבה חדש בתל-יוסף; ריצפת-סורג ממכת מונעת הצטברות פרש בזמן החליבה, דופן העמדה מצופה גומי קשיח

(4) ברוב המקרים אין כל ביקורת על כמויות המספוא המשקי שמחלקים ברפת, אין שוקלים את המספוא הירוק, התחמיץ, הסלק וכדומה. ואפילו שוקלים פה ושם את העגלות או משאיות המספוא. אין שמים לב לחלוקה מדויקת בין סוגי הבהמות השונים בהתאם לתצרוכת ולשם איזון נכון של המנה בכללותה. ידוע הדבר שחלוקת המספוא במנות קטנות היא הרצויה ביותר, ומיהו המקפיד על כך בעדרינו? רובם נוהגים להיפטר מהעול הזה ומגישים את המספוא במנה אחת גדולה, תוך ביטחון שהפרות "תגמור" נה"ו, וינקר" את האיבוס במשך היממה.

ארשה לעצמי להעיר גם על חטאים נוספים בהזנה: אין שומרים על ניקיון האיבוסים, אין מייחדים את המספוא המשובח ביותר לבהמות הזקוקות לו באופן מיוחד (לפרות בשיא ההנבה, לפרות ב"הכנה", לעגלות הרכות), יש ביזבוז במזונות ליד המיכלים (מ"מ, תחמיץ), וכן אין דאגה מספיקה לייצור השחת הטובה (מועדי הקצירה, האסיף וכו') והתחמיץ. אלה הן נקודות-תורפה במימשק ובביצוע העבודה שאפשר לבער אותן, ללא צורך במחקרים וביידע מיוחד.

ייתכן שיש מקום בשיכלול ובהעמקת שיטות ההזנה התיאורטיות המקובלות אצלנו; אולי השיטה הסקנדינאבית של יחידות-מזון מיושנת, וייתכן שגם בדיקת המזונות על הרכבם, התעכ"לותם וכו' אינה מספיקה כל עיקר, ויש לשאוף לשיפורים בשטחים אלה; אולם בטרם יתוקנו דברים אלה (הבדיקות), הרי אין מה לדבר על פיתוח ממד חדש, שאף הוא צריך להתבסס בראש וראשונה על נתונים מדויקים בכל הנוגע להרכבם וטיבם של המזונות.

הגיעו אלינו ידיעות שחוקרים בעולם את יסודות ההזנה של הבקר, תוך חתירה לפיתוח "ממדים חדשים". שומעים אנו על שיטת "הא-נרגיה המאטאבולית", חלבון זמין, אנרגיה נקיה וכו', וכו', אבל כל המחקרים האלה הינם ברא-שיתם ומוטב שארצות אחרות, עשירות יותר באמצעים ובעובדים מדעיים, ישקיעו את מרצם בכך, ורק לאחר השגת תוצאות של ממש ניגש גם אנו לסיגול שיטות חדשות אלה לתנאינו. ולעת-